VÄSTKUSTENS TRÄBÅTSFÖRENING

KOM & HJÄLP TILL PÅ FESTIVALEN!
Ring Theodor J 0763-694808

AKTER-SPEGELN

Nr 15 • maj 2017

Jag inledde förra numret med att vi hade en höstens färgfantasi som vi nog aldrig har upplevt här på Bästkusten. Tyvärr kan jag inte vara lika målande efter denna vinter. Inte ens en brunaktig snöflinga att styra undan med sobekvasten. Men nu! Aprilväder när det bara är några dagar kvar tills vi kan sjunga Sköna Maj Välkommen tillsammans med Johan Ludvig Runeberg. Fast det kanske var bättre väder 1870? Kan människor då ha oroat sig som vi över den förändring i klimatet som skett under min levnadstid?

Nu till lite mer nostalgi med ålderns rätt. 1991 flyttade vi från Norrland ner till mina hemtrakter. Vi, det var kär hustru, ett kvarvarande barn, en träbåt och en veteranbil. Öppnade en privatpraktik med hustrun på Henån.

1994 läste jag en annons att en träbåtsförening skulle bildas. Föreningsintresserad – nej, men båtintresserad – ja! Jag åkte dit och halkade in på en suppleantpost. Några år senare blev ordföranden avsatt under ett styrelsemöte och jag blev ordförande då det inte fanns någon annan som var villig. Från denna turbulenta tid och ett antal år därefter finns det bara ytterligare två medlemmar kvar, Eilert Ericson och Tomas Löfberg. Föreningen kämpade hårt och efter ett antal år blev den idell.

Om ni läsare minns förra numret, så kallade jag det för otursnumret. Nu döper jag detta, nr 15, till turnumret.

Båtmässan blir av nästa år igen. Ca 25 000 personer besökte oss i V-Hallen, som nu ska rivas. Det verkar som vi är omtyckta och det är alldeles uppenbart att mässledningen vill ha oss kvar. Om allt klaffar hamnar vi i en annan hall i anslutning till Skånegatan (med utsug för tändkulan och förhoppningsvis anpassad temperatur). Mässgeneralen Bengt Wallin ska sluta men blir kvar som Senior Advisor och även fortsättningvis vår kontaktman. Tack Bengt.

Träbåtsfestivalen, som vi gamlingar knappt orkade med, har också löst sig. Nu finns en projektgrupp med en anställd projektledare (lederska) bestående av vår förening som huvudansvarig, Södra Bohusläns Turism, Skärhamns Företagarförening och framför allt Tjörns Kommun, som gör denna satsning ekonomiskt möjlig.

Jag gjorde även ett upprop om sänkning av medelåldern i styrelsen. Detta hörsammade Svante Berner och det tackar jag honom och övriga i valberedningen innerligt för. Nu kan vi lämna över med flaggan i topp till nya, yngre, ambitiösa krafter!

Årsmötet 27 april beslutade att den nya styrelsen ser ut som följer: Ordförande Anders Lidqvist – en god vän och kompetent ”yngling” från Henån med Roland Persson-Snipan Levina – som jag kommer att ge mitt helhjärtade stöd. Övriga ledamöter: Theodor Johansson, Erik Forberg, Jonas Olsson, Calle Rydström och Ulrika Sillfors, suppleant. Revisorer Bosse Johansson och Tommy Crona, suppleant.

Avgående ordförande Lars överlämnar klubban till pågående ordförande Anders

Vi fem i styrelsen som nu ersätts – Bosse Johansson, Mats Hylander, Ingemar Pålsson, Torbjörn Andréason och undertecknad – tackar för oss och många givande år. Men vi kommer givtetvis att i olika arbetsgrupper förmedla vår kunskap och erfarenhet till våra efterträdare.

Vi återkommer till hösten efter en förhoppningsvis skön sommar i trädgård och till havs!

Henån, april 2017
Lars W, avgående ordf

Båtmässan 2017: Festlig invigningskväll i V-hallen

”ROLIGAST PÅ HELA BÅTMÄSSAN!”

Sune Svenningssons nybyggda fritidsfiskebåt från Öckerö Båtvarv med modernaste komfort och utrustning ombord

Så var det faktiskt! Många gick direkt till Veteranbåtshallen. Detta var sista året i V-hallen, så vi får en annan placering nästa år. Den lär bli minst lika bra.

I år deltog tio vackra och välvårdade båtar – några riktigt unika. En Abbate Eden Rock byggd i Italien, en nybyggd kombinerad Fritids- och fiskebåt byggd på Öckerö, en renoverad Drake, en Kristinehamnare som visades på förra årets Träbåtsfestival som nästan-vrak, nu renoverad till perfektion av Mats Snickare. Dessutom en Mistral 33 och en Koster K25, båda segrare i Årets Båt på förra årets Träbåtsfestival. En Långedragsjulle som hittat tillbaka till sin ursprungliga ägarfamilj och renoverats, en Coronet 24 med elegant träinredning (Mats S) och en nybyggd Jolly Scott (Mats S). Riktiga båtbyggare i större och mindre format – Lilla Kålvis Båtbyggeri med klassisk Snipa och våra modellbåtbyggare som visade hantverket och färdiga modeller. Ca 25 000 intresserade besökare kom hit i år!

Aramona, en Drake med elmotor och partialrigg. Skrovet från Tyskland, färdigbyggd och renoverad av ägaren Peter Koch och Hans-Olov Handmark

En Abbate Eden Rock, byggd 1960 i 4 ex. Två V8-motorer x 250 hk ger god fart – 40 knop. Ägare Lars Mårlind.

Lady in red 2, en C G Pettersson-båt från Kristinehamn, troligen byggd på 1930-talet. Just färdigrenoverad.

KUNGSVIKEN –

BÅTBYGGARE, POLSTJERNAN OCH EN AKTIV KULTURFÖRENING

Lars W tillsammans med Thommy Larsson, Leif Martinsson, Gösta Dahlborg och Anders Åhman vid Polstjernan

Vi besöker Kulturföreningen Gösta Johanssons Varv i Kungsviken, främst för att byta några ord med Thommy.

Båtbyggare och renoverare Thommy Larsson

Thommy är en mycket erfaren båtbyggare, och nu som pensionär har han gjort sig ett namn som duktig renoverare. Nu jobbar han på Polstjernan tillsammans med Anders Åhman och andra medlemmar i föreningen.

Thommy berättar att han har jobbat 28 år på Hallberg-Rassy, 10 år på Najad och 8 år på Vindö-varvet. Mest som inredningssnickare, men även annat.

– Det var Gunnar Johansson på Slussen som lärde mig det här jobbet kan man säga. Hur man gör med allting och hur noga det är att alla verktyg är vassa. Han var allt ganska sträng. Men den första jag egentligen jobbade för var min morbror, Åke i Bua, jag är född i Granbua. Sju år i skolan och sen blev det direkt att börja jobba. Men det var inte något som jag ville, utan jag ville bli tecknare egentligen, jag tyckte det var så roligt att teckna. Jag hade tänkt ha det som jobb. Nu tecknar jag bara för barnbarnen ibland, det är allt. Men jag är glad att jag inte blev tecknare, för det har nog varit roligare med båtarna i alla fall.

– Min morbror märkte att jag inte var så intresserad så han sa att du ska nog göra något annat, och då skulle jag studera på kvällarna, men det blev inte mycket med det där för det var fotboll och det var annat som var intressantare ... Men så började jag hos Gunnar på Slussen och då blev det riktigt intressant med båtjobbet. Och nästan alla andra här jobbade med båtar, det var ju så.

– På Hallberg-Rassy jobbade jag mycket ihop med Willy Halvardsson, som var förman. Vi jobbade ihop varenda dag, det var på de större båtarna. De sista 15 åren eller var det var, då blev det mycket att prata om. För när nån köpte en stor båt, t ex en 62-fotare, så fanns det mycket personliga önskemål: de ville ha ett pentry där, en soffa där eller en hytt där. Inredningen gjordes helt efter kundens önskemål, det var inte två som var likadana. Det var mycket jobb med det, men det var ju intressant!

– Nu har jag börjat renovera en hel del. Några ville ha hjälp, så såg några andra det – ryktet sprider sig ju. Men jag har inget eget varv, utan flyttar runt lite grand. Det går bra och renoveringar är ganska roligt att hålla på med. Just nu är det alltså Polstjernan som gäller.

Kungsviken – det var här det startade

I slutet av 1800- och början av 1900-talet byggdes större båtar här i Kungsviken. Sedan började engelska kuttrar att importeras och de konkurerade ut den delen av sjöbåtsbyggeriet – de seglade bättre på Nordsjön.

På 1950-talet byggdes mindre båtar. Många! Ingenstans i Sverige låg båtbyggerierna så tätt som här. På över 20 platser, vid 12 olika varv runt viken byggdes båtar; man stod ju utomhus och byggde. Här startade Najad, Malö och Hallberg och Rassy sina verksamheter.

Man vill gärna minnas sin historia. På Midsommar är det fyra båtsläkter i Kungsviken som har var sin båtmodell i majstången som seglar runt. Alla båtarna är en bit över 100 år!

Kulturföreningen Gösta Johanssons Varv

Dan Nilsson pekar och visar var det gamla varvet låg.

– Det var här Polstjernan byggdes för 100 år sedan av Julius Johansson, Göstas pappa, och hans bror Henrik. Gösta var då 10 år och pyngel. Då var man yngst och fick hjälpa till med handräckning, hålla emot på insidan osv.

Varvet brann senare ner, men då hade Gösta redan bestämt sig för att starta eget. Han sågade virke för andra båtbyggare för att kunna bygga sitt eget varv.

Den tredje båten som byggdes här var ”spårvagnen” på Marstrand, kanske Sveriges första eldrivna båt. Gösta fick bra betalt, 11 600 kr (kontraktet finns bevarat). 1948 köpte han hyveln och sågen som alltjämt finns kvar, och så kunde verksamheten dra igång på allvar. Här jobbade mellan fem och åtta man, med extra folk på våren för att få båtarna klara i tid. Det fanns plats att bygga tre båtar åt gången.

– Hit kom vår nationalskald Evert Taube och fick sin båt Monsunen renoverad av Gösta. Det välbekanta fiskssoppereceptet har också anknytning till Vrakevik i Kungsviken, berättar Dan.

Gösta var en mycket skicklig båtbyggare. Han fick Göteborgs och Bohusläns kulturpris under sin livstid; han avled 1993. Varvet med hela varvsmiljön där både byggnader, slip och brygga finns bevarade är en viktig länk för att förstå det historiska arvet. För tolv år sedan bildades en ideell kulturförening med syfte att genom dokumentation och praktiskt arbete låta hantverkskunskapen leva vidare. Föreningen hyr varvet/museet och hyr i sin tur ut till en skolfartygsförening på vintern.

– Främst är det på Öppet Varv som vi brukar satsa och ”göra om” varvet till museum, berättar Anders Åhman. Nu är vi nog det enda varv i Kungsviken som är öppet. Varje år försöker vi ha ett ämne här, någon båt eller båtkonstruktör som vi spinner på. Förra året låg Westvind här.

– Vi vill kunna visa varvet åtminstone en gång om året för medlemmarna, menar Dan Nilsson. Vi har drygt 240 medlemmar, men det är svårt att nå ut med information. Svårt att få hit någon journalist som kan skriva om det innan. (Men nu är vi ju med i Akterspegeln ...)

Polstjernan – snart hundra år!

Båten byggdes till en fiskare Ödman i Resteröd som först seglade den. Föreningen köpte Polstjernan för tio år sedan.

– Det är därför vi tycker den är lite vacker, den har lite former för att segla, det gamla byggnadssättet med den breda bogen, den djupa stäven, och den är nästan hälften så bred som den är lång, säger Anders.

För två år sedan var Gösta Dahlborg på Stillingsön och förstod att båten var välkänd där. Dit hade den gått förr på sommaren och landat fisk till sommargästerna.

Fiskaren hade tre döttrar som fiskade och fick åka med och transportera fisk till Marstrand, tills de gifte sig. De var mycket trötta på båten; de fick hålla på att slipa, lacka och underhålla den. Men tack vare det var den i bra skick.

Polstjernan renoveras, sedan kan hon säkert leva 100 år till!

Fiskaren hade varit tvungen att ha döttrarna ombord – han hade sånt humör så andra besättningsmän kunde åka i vattnet. Men han kunde ju inte slänga i sina döttrar.

Nu är hon inte i bästa form, men snart! Thommy och Anders gör det huvudsakliga jobbet – byter trä, nya balkar, bjälkar och spant. Och ett helt nytt däck i sibirisk lärk. Det är ett jättejobb! Föreningen är tacksam över att ha fått låna en lokal här och stå inomhus.

– Det är svårare att renovera en båt än att bygga en ny. Nu får vi såga till och sätta in bitar där det gamla träet är dåligt, berättar Thommy.

Två döttrar till den första ägaren var här och kunde berätta för Gösta att motorn – en 25 hästars Seffle – inte riktigt gick som den skulle. Nu renoveras den hos Göteborgs Motorhistoriska klubb.

Polstjernan låg också på Båtbyggarskolan en vinter, där byttes några bord och spant. Eleverna tyckte det var roligt att jobba med en så gammal båt, totalpinnad och med grova dimensioner. Så fick de lära sig hur man gjorde förr i tiden.

Polstjernan hänger nog med ett bra tag till. Och skulle hon så småningom ruttna upp, finns alltid enepinnarna kvar. Men några enebuskar finns här inte längre.

TRÄBÅTSFESTIVALEN 15-16 JULI!

I år får vi alltså hjälp av Södra Bohusläns Turism, Skärhamns Företagarförening och Skärhamns kommun när det gäller underhållning och aktiviteter. Kolla Träbåtsfestivalen och Västkustens Träbåtsförening på facebook.

Men vi svarar för den viktigaste biten – båtarna! Vill du komma med din båt, anmäl dig på www.träbåt.se.

Där kan du också snart läsa mer om tävlingen Årets Båt, som omfattar fyra klasser: Årets Trämotorbåt, Årets Träsegelbåt, Årets Traditionsbåt och Publikens Val.

Vi hoppas kunna samla många båtar vid bryggorna; förra året blev det ett 80-tal! Vi fixar en fest på lördag kväll för alla deltagande båtars besättningar. Kom hit – det blir många trevliga tillfällen att umgås och ”tjôta båtar”.

Om du kan hjälpa till vid Festivalen så är vi mycket tacksamma! Hör av dig till Theodor Johansson, theodor.johansson@hotmail.com eller 0763-694808.

VERKSAMHETSPLAN 2017

Modellbåtskurserna fortsätter i Henån och Kungälv

6 - 14 februari	Båtmässa Göteborg
23 mars	Föredrag om Westkust i Kajutan, Henån.
1 - 2 april	Hobbymässa, Aeromuseum, Säve
27 april	Årsmöte, Stenungsögården
12 - 13 maj	Studieresa till Schelins Båtvarv, Kungsör
27 maj	Sillens Dag, Lysekil
15 - 16 juli	Träbåtsfestival, Skärhamn
9 augusti	Västerhavsveckan Bohusläns Museum
25 augusti	Henånkalaset
25 - 27 augusti	Öppet Varv, Hallberg-Rassy, Ellös Bildutställning Orust Båtbyggarland och Modellbåtsutställning
2 - 3 september	Bondens och Skogens Dag, Backamo

I september startar nya kurser i modellbåtsbygge; grundkurser och forsättningskurser, hel- och halvmodellbygge. Anmälan på www.träbåt.se under fliken Kurser. Välkommen!

Maj 2017 • Text: Lars Winckler, Cia Hylander • Foto: Mats Hylander